

สารจากอธิการบดี

วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ นับได้ว่าเป็นวารสารที่มีคุณภาพด้านวิชาการทางพระพุทธศาสนาจนได้รับการยอมรับในระดับชาติ คือมีฐานข้อมูลปรากฏในศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย TCI (Thai-Journal Citation Index Centre) บทความวิจัยและงานสร้างสรรค์ที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารนี้ ถือว่าเป็นข้อมูลทางวิชาการของมหาวิทยาลัยที่มีประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา การบริการวิชาการด้านพระพุทธศาสนาแก่สังคม และการประยุกต์หลักธรรมทางพระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่ อันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศชาติต่อไป

สิ่งที่พึงตระหนักและพัฒนาควบคู่ไปกับวิชาการคือความมีศีลธรรมและจรรยาบรรณของความเป็นนักวิชาการแบบพุทธ กล่าวคือต้องมีการศึกษาค้นคว้าข้อมูลอย่างละเอียดถึงแหล่งปฐมภูมิ เคารพกฎกติกา และสิทธิของบุคคลที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งรายงานผลการวิจัยและข้อที่ค้นพบตามความเป็นจริงในเชิงสร้างสรรค์ วิชาปรัชญาวิจารณ์อยู่บนฐานข้อมูลและหลักแห่งเหตุผลที่สำคัญนักวิชาการทางพระพุทธศาสนาพึงปลูกศรัทธามั่นคงในพระพุทธศาสนา สร้างสรรค์งานเพื่อให้สามารถนำไปพัฒนาประเทศชาติ และเกิดพลไฉซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์

ขออนุโมทนาที่ทีมงานจัดทำวารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ ที่ได้ช่วยกันผลิตผลงานวิชาการแก่สังคม สร้างองค์ความรู้บูรณาการกับศาสตร์สมัยใหม่ให้ชาวโลกได้ศึกษาและนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างกว้างขวางสืบไป

(พระพรหมบัณฑิต)

อธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บทบรรณาธิการ

วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์นี้เป็นฉบับที่ก้าวสู่ปีที่ ๑๓ ในปีนี้ กองบรรณาธิการและผู้ทรงคุณวุฒิประจำกองบรรณาธิการได้รับการแต่งตั้งใหม่ตามคำสั่งอธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยที่ ๑๑๐/๒๕๖๐ ลงวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๐ โดยมีผลตั้งแต่วันที่ ๑๓ ฉบับที่ ๑ มกราคม – เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๐ เป็นต้นไป ทั้งนี้เพื่อให้การจัดทำวารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ เป็นไปด้วยความเรียบร้อยมีประสิทธิภาพบรรลุตามวัตถุประสงค์และนโยบายของมหาวิทยาลัย ที่สำคัญคือเพื่อพัฒนาวารสารให้เป็นที่มาตามเกณฑ์มาตรฐานการประเมินคุณภาพวารสารของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย Thai Journal Citation Index Centre (TCI)

กองบรรณาธิการได้ตระหนักถึงคุณภาพวารสารตามกรอบการประเมินคุณภาพวารสารซึ่งได้รับการรับรองจาก TCI ในกลุ่มที่ ๑ และอยู่ในฐานข้อมูลถึงวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๒ เป็นอย่างดีจึงได้คัดเลือกและกลั่นกรองบทความวิชาการ บทความวิจัย และบทวิจารณ์หนังสือที่มีผู้เขียนส่งมาอย่างเข้มข้น เพื่อให้บทความที่ได้รับการตีพิมพ์เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ นอกจากนี้ กองบรรณาธิการได้ปรับปรุงทั้งตัวรูปแบบและรายละเอียดของเนื้อหาภายในเล่มให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น กองบรรณาธิการหวังเป็นอย่างยิ่งว่าบทความวิชาการ บทความวิจัย และบทวิจารณ์หนังสือที่ได้ตีพิมพ์ในวารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาองค์ความรู้องค์กร ตลอดถึงประเทศชาติสืบไป บทความวิชาการ บทความวิจัยและบทวิจารณ์มีดังต่อไปนี้

ธนสิทธิ์ ฉัตรสุวรรณ ได้เขียนบทความวิจัยเรื่อง “การศึกษาวิเคราะห์แนวคิดเรื่องภพในพระพุทธศาสนาเถรวาท” งานนี้พบว่า แนวคิดเรื่องภพในพระพุทธศาสนาตั้งอยู่บนฐานคำสอนเรื่องอนัตตาและปฏิจจสมุปบาทซึ่งให้ความสำคัญกับการทำความเข้าใจภพในชีวิตปัจจุบันซึ่งสามารถนำมาปรับใช้ในการแก้ปัญหาความทุกข์ของระดับปัจเจกและระดับสังคมได้ การที่ผู้เขียนได้พยายามศึกษาแนวคิดเรื่องภพในพระพุทธศาสนาเถรวาทแล้ววิเคราะห์แนวคิดเรื่องภพดังกล่าวตามแนวคำสอนเรื่องปฏิจจสมุปบาทเพื่อเสนอแนวทางการปรับใช้แก้ปัญหาในระดับปัจเจกบุคคลและระดับสังคมในยุคปัจจุบัน จึงถือว่า บทความวิจัยนี้มีความสำคัญในการเปิดโลกทัศน์สำหรับพระพุทธศาสนาเถรวาท

สิริเรียม ภักดีดำรงฤทธิ์ ได้เขียนบทความวิจัยเรื่อง “การสร้างเสริมสุขภาวะวิถีพุทธสำหรับสถานบริการสุขภาพและความงาม” บทความวิจัยนี้มุ่งศึกษาสภาพการบริหารและการให้บริการของสถานบริการสุขภาพและความงาม หลังจากนั้นจึงได้นำเสนอรูปแบบการสร้างเสริมสุขภาวะวิถีพุทธสำหรับสถานบริการสุขภาพและความงาม บทความวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่า การใช้หลักเมตตา ชันติ และโสรัจจะ จะทำให้พนักงานมีพฤติกรรมการให้บริการด้วยความยิ้มแย้มแจ่มใส มีความอดทน อดกลั้น และใช้สติปัญญาแก้ไขปัญหา การใช้หลักอายุสธรรมเพื่อสร้างเสริมสุขภาพร่างกาย ทำให้มีสุขภาพแบบองค์รวม ที่ดีทั้งในทางกาย จิต และสังคม การใช้หลักบุญนิธิและความสุข เพื่อสร้างเสริมสุขภาพทางจิตใจที่ดี ทำให้มีพรหมจรรย์ เสี่ยงไพเราะ ทรวดทรงสมส่วน การใช้หลักสามัคคีธรรม ทำให้การประกอบกิจการมีความเจริญรุ่งเรืองและมีความมั่นคง

พระใบฎีกากิตติพงษ์ สีลสุโท และคณะได้เขียนบทความวิจัยเรื่อง “การพัฒนา รูปแบบพุทธจิตวิทยาชุมชนในการสร้างจิตสำนึกอนุรักษทรัพย์ากรธรรมชาติ” บทความวิจัยนี้ ผู้เขียนใช้วิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง โดยสร้างชุดฝึกอบรมทดลองกับนักเรียนที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างเป็นเวลา ๒ วัน ติดตามผลหลังจาก ๑ เดือนแล้วใช้การสัมภาษณ์ ซึ่งพบว่า นักเรียนมีความรู้ เข้าใจ หลักการ วิธีการพัฒนารูปแบบการสร้างจิตสำนึกอนุรักษทรัพย์ากรธรรมชาติ หลังจากการเข้าฝึกอบรมโครงการแล้วนักเรียนมีแรงจูงใจเกิดความตระหนักรู้เห็นความสำคัญของป่าไม้ สามารถช่วยให้ชุมชนมีการพัฒนามีส่วนร่วมในการจัดการป่าชุมชนมากขึ้น งานนี้จึงทำให้ทราบหลักการและวิธีการเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบพุทธจิตวิทยาชุมชนในการสร้างจิตสำนึกอนุรักษทรัพย์ากรธรรมชาติ

พระมหาโสภณ วิจิตตธมโม (มณีปัญญาพร) และคณะ ได้เขียนบทความวิจัยเรื่อง “การรู้ความจริงที่มีผลต่อพฤติกรรมมนุษย์ตามหลักพุทธจิตวิทยา” บทความวิจัยนี้ผู้เขียนได้พยายามนำเสนอแนวทางการประยุกต์ใช้การรู้ความจริงของชีวิตเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมมนุษย์ตามหลักพุทธจิตวิทยา งานนี้มีความน่าสนใจ เพราะมีการใช้หลักธรรมสติปัญญา ๔ หลักอริยมรรคมีองค์ ๘ อย่างต่อเนื่อง และประยุกต์ใช้ทฤษฎีแรงจูงใจของมาสโลว์กับทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมและการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของเบนดูราเพื่อพัฒนาชีวิตให้ดีขึ้น ทำให้ผู้ปฏิบัติธรรมมีความประพฤติทางกายและทางวาจาที่เรียบร้อย ได้รู้ความจริงของชีวิตกับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและมีความเข้าใจในการดำเนินชีวิตตามความเป็นจริงด้วยปัญญาของตน

เพ็ญพรรณ เพ็ญฟูลอย และคณะได้เขียนบทความวิจัยเรื่อง “สังสารวัฏกับคุณค่าทางจริยศาสตร์ในพุทธปรัชญาเถรวาท” ในบทความวิจัยนี้ ผู้เขียนต้องการยืนยันว่าแนวคิดเรื่องกรรมและผลของกรรมที่เป็นตัวกำหนดเป้าหมายและหน้าที่ทางศีลธรรมนั้นเป็นเรื่องสำคัญยิ่ง พุทธปรัชญาเชื่อว่าสิ่งที่ไปเกิดคือ จิตหรือวิญญาณ แต่ไม่เชื่อว่าจิตหรือวิญญาณดังกล่าวมีตัวตนโดยอาศัยกฎเกณฑ์ของการเวียนว่ายตายเกิดที่เรียกว่า ปฏิจจสมุปบาท ในงานวิจัยนี้ได้ศึกษาโดยวิเคราะห์ผ่านคุณค่าทางจริยะ ๒ ด้าน คือคุณค่าความจำเป็น (Necessary Value) และหน้าที่ทางศีลธรรม (Moral Duty) งานนี้ถือว่าการทำดีหรือชั่วนั้นถูกระบุด้วยเป้าหมายในหน้าที่แล้ว

พัชริน ดำรงกิตติกุล และคณะได้เขียนบทความวิจัยเรื่อง “การบริหารการวิจัยเชิงพุทธของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น” ผู้เขียนบทความวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่าองค์ประกอบสำคัญในการบริหารการวิจัยของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นมี ๓ ด้าน คือ ๑) ผู้บริหารการวิจัย (Research Leader) กำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์การวิจัย ๒) ผู้จัดการการวิจัย (Research Manager) จัดสภาพแวดล้อม ที่ปรึกษาเอื้อการเรียนรู้ให้นักวิจัย (ปรโตโฆสะ) และสร้างความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยกับท้องถิ่น และ ๓) นักวิจัยที่มีประสบการณ์ (Researcher) เป็นกำลังสำคัญในการสร้างคุณค่าการวิจัย ด้วยกระบวนการบริหารจัดการวิจัยเชิงพุทธ

เมธา ทริมเทพาธิป และคณะได้เขียนบทความวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาปรัชญาและจริยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา” งานนี้ผู้เขียนต้องการศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาปรัชญาและจริยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ทั้ง ๓ ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารหลักสูตร ด้านทรัพยากรประกอบการเรียนการสอนและการวิจัย และด้านการสนับสนุนและการให้คำแนะนำนักศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ผลการศึกษาวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาปรัชญาและจริยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาโดยรวมอยู่ในระดับมาก

รัตน์ะ ปัญญาภา ได้เขียนบทความวิชาการเรื่อง “การตั้งครุฑแทนตามแนวคิดพุทธจริยศาสตร์ : อุ่มบุญหรืออุ่มบาป” บทความนี้ได้พยายามที่จะนำเสนอปัญหาของการตั้งครุฑแทนซึ่งก่อให้เกิดปัญหาเชิงจริยศาสตร์ ๒ ประเด็นคือ ปัญหาเกี่ยวกับสถานะความเป็นมารดาที่แท้จริงของทารกในครรภ์ของหญิงที่ตั้งครุฑแทน ปัญหาเชิงจริยศาสตร์เกี่ยวกับคุณค่าและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และปัญหาเชิงจริยศาสตร์ในการค้ามนุษย์ ผู้เขียนชี้ให้เห็นว่าการตั้งครุฑแทนในมิติของกฎแห่งกรรมและการเกิดใหม่ถือว่า มารดาผู้ตั้งครุฑแทน ทารก และหญิงเจ้าของเชื้ออาจมีความสัมพันธ์โดยสายโลหิตในสังสารวัฏมาก่อน การตั้งครุฑแทนถือว่าเป็นกรรมดีถ้าทำด้วยกุศลเจตนาและมีจุดมุ่งหมายที่ชอบธรรม บุคคลที่เป็นเจ้าของเชื้อสืบพันธุ์เท่านั้นถือว่าเป็นบิดามารดาที่แท้จริงของทารก และการตั้งครุฑแทนที่ทำในกรณีเพื่อการพาณิชย์ถือว่าเป็นการทำลายคุณค่าและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามหลักพุทธจริยศาสตร์

สุภา ศรีสวัสดิ์ และคณะได้เขียนบทความวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการความโกรธตามแนวพุทธธรรม” บทความวิจัยนี้ได้นำเสนอผลการวิจัยอันเกี่ยวกับการบูรณาการการบริหารจัดการความโกรธตามแนวพุทธธรรม และสังเคราะห์องค์ความรู้ว่าด้วย “รูปแบบการบูรณาการการบริหารจัดการความโกรธตามแนวพุทธธรรม” บทความนี้พบว่า หลักพุทธธรรมที่เหมาะสมได้แก่ สติ ขันติ เมตตา ประกอบด้วยโยนิโสมนสิการ องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยเรียกว่า “CRE Model” ได้แก่ การปฏิบัติตามหลักพุทธธรรมด้วยกระบวนการของศีล สมาธิ ปัญญา ดังนั้น งานนี้จึงเสนอแนะให้มีลักษณะเป็นการควบคุม บรรเทา และกำจัดความโกรธ เพื่อพัฒนาสู่ความเป็นอารยชนผู้เป็นอิสระสงบจากโทสะกิเลส

พระมหาหมอวินทร์ ปรีสุตโต และคณะได้เขียนบทความวิจัยเรื่อง “วิเคราะห์คุณธรรมและคุณค่าที่ปรากฏในการเทศน์มหาชาติ” ในงานนี้ ผู้เขียนได้วิเคราะห์คุณธรรมและคุณค่าที่ปรากฏในการเทศน์มหาชาติแล้วพบว่า คุณธรรมที่ปรากฏในการเทศน์มหาชาติ ได้แก่ การเสียสละ การบำเพ็ญทาน ความกตัญญูกตเวที ความซื่อสัตย์สุจริต ความอดทน ความไม่โลภ ความรู้จักประมาณ และการรู้จักข่มใจตนเอง ส่วนคุณค่าที่ปรากฏในการเทศน์มหาชาติ ได้แก่ คุณค่าด้านวรรณคดี ด้านกวีโวหาร ด้านการใช้ภาษา ด้านคติธรรม ด้านอารมณ์ และด้านทักษะเชิงวิจารณ์ งานนี้ถือว่ามีความน่าสนใจเพราะเป็นงานที่ใช้พื้นที่ของการเทศน์มหาชาติ ได้แก่ ผู้เทศน์ ผู้ฟังเทศน์ และผู้จัดงานเทศน์มหาชาติเป็นสนามวิจัย

พระมงคลธรรมวิธาน และคณะได้เขียนบทความวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย” ในงานนี้ ผู้เขียนต้องการเพื่อศึกษาความพึงพอใจ เปรียบเทียบความพึงพอใจ และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ในงานนี้ทำให้ทราบข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อหลักสูตร เช่นด้านการบริหารหลักสูตร ควรปรับปรุงหลักสูตรให้มีความเหมาะสมและทันต่อการเปลี่ยนแปลงด้านทรัพยากรประกอบการเรียนการสอนและการวิจัย ควรเพิ่มอุปกรณ์การเรียนการสอนให้มากขึ้น เป็นต้น งานนี้ช่วยให้เกิดการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาขององค์กรได้เป็นอย่างดี

พระศรีรัตโนบล ได้เขียนบทความวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์โคลงโลกนิติตามแนวปรัชญาสังคัมเชิงพุทธ” งานนี้นอกจากผู้เขียนจะได้นำเสนอแหล่งที่มาของโคลงโลกนิติ รวมถึงสารัตถะทั่วไปที่ปรากฏในโคลงโลกนิติแล้วยังวิเคราะห์ให้เห็นถึงพฤติกรรมและแนวปฏิบัติในโคลงโลกนิติ สำหรับคนในสังคมตามแนวปรัชญาสังคัมเชิงพุทธ ที่สามารถรวบรวม เป็นหมวดหมู่ได้ ๓๓ กลุ่มใหญ่ ซึ่งครอบคลุมพฤติกรรมของบุคคลทั้งหมดที่จะใช้ดำเนินชีวิตในสังคม ดังนั้นความโดดเด่นของบทความนี้คือ ผู้เขียนได้ใช้หลักการของปรัชญาสังคัมในพุทธศาสนาเป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์

Dr. S. Vijitha Kumara ได้เขียนบทความวิจัยเรื่อง “A Critical Edition of the Nalāta Dhātuvamsa: Chapter III” ในบทความนี้ ผู้เขียนได้ทำการชำระคัมภีร์จากจารึกใบลาน โดยพิจารณาร่วมกับฉบับภาษาสิงหลและฉบับถ่ายตัวอักษรที่เป็นภาษาอังกฤษ บทความวิจัยนี้เป็นการนำเสนอบทที่ ๓ ของคัมภีร์นลาธาตวงศ์ ซึ่งบันทึกประวัติศาสตร์ของการนำมาซึ่งพระบรมสารีริกธาตุของพระพุทธเจ้าและการสืบทอด สิ่งที่น่าสนใจจากการวิจัยนี้คือ ผู้เขียนเห็นว่า การที่นักวิชาการบาลีสสมัยใหม่ไม่ให้ความสนใจคัมภีร์นลาธาตวงศ์ในฐานะบันทึกทางประวัติศาสตร์และมีลักษณะทางภาษาและวรรณกรรมของบาลีปกรณ์นี้เพียงพอได้นำไปสู่ความเสื่อมความนิยมในบรรดาผู้ที่เริ่มเรียนบาลี ยิ่งไปกว่านั้น นอกจากคัมภีร์ที่แปลเป็นภาษาสิงหลสองฉบับ รวมถึงฉบับภาษาอังกฤษที่เป็นการถ่ายตัวอักษรอีกหนึ่งฉบับ วงวิชาการยังขาดฉบับภาษาอังกฤษที่ผ่านการชำระ จึงอาจจะทำให้ให้นักวิชาการไม่เลือกที่จะศึกษาคัมภีร์เรื่องนี้ได้

พระมหาอดิเดช สติวโร (สุขวัฒนวดี) ได้เขียนบทวิจารณ์หนังสือเรื่อง “การประเมินการตีความคัมภีร์ในพระพุทธศาสนา (The Assessment of Textual Interpretation in Buddhism) เขียนโดย เอเตียง ลาม็อด (Etienne Lamotte)” ในงานวิจารณ์หนังสือเรื่องนี้ ผู้วิจารณ์ได้พยายามถอดโครงสร้างการใช้ “จตุปริตสรณสูตร” มาตีความคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนาฝ่ายมหายาน ซึ่งมีส่วนคล้ายกับการใช้ “มหาปเทศสูตร” มาตีความคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนาฝ่ายเถรวาท พร้อมทั้งชี้ให้เห็นถึงข้อบกพร่องในส่วนเนื้อหาของเนื้อหาและได้แสดงความเห็นแย้งในบางประเด็นไว้อย่างน่าสนใจ
